

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

25 նոյեմբերի 2022 թվական

ք. Երևան

ուսումնասիրելով ըստ հայցի՝ Արմեն Բաղայանի ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության՝ ի դեմս ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի խախտման հետևանքով կրած ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին թիվ ՀԿԴ/0045/02/22 (ԵԴ/10959/02/22) քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 21-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի

Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1. Արմեն Բաղայանը (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) 2022 թվականի մարտի 14-ին հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության՝ ի դեմս ՀՀ ֆինանսների նախարարության (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող)՝ պահանջելով հոգուտ իրեն բռնագանձել 240.000 ՀՀ դրամ՝ որպես անձնական ազատության և

անձեռնմխելիության իրավունքի խախտման հետևանքով կրած ոչ նյութական վնասի հատուցում:

2. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան)՝ 2022 թվականի մարտի 31-ի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ:

3. Դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 8-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հանձնվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

4. 2022 թվականի նոյեմբերի 18-ին թիվ ԵԴ/10959/02/22 քաղաքացիական գործը ստացվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, որին շնորհվել է ՀԿԴ/0045/02/22 համարը:

5. ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 21-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

6. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2022 թվականի նոյեմբերի 23-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

7. 2022 թվականի մարտի 14-ին դիմելով դատարան՝ Հայցվորը ներկայացրել է անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի խախտման հետևանքով կրած ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջ: Համաձայն ներկայացված հայցադիմումի՝ ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանի՝ 2021 թվականի նոյեմբերի 4-ի որոշմամբ մեղադրյալ Արմեն Արամայիսի Բաղայանի նկատմամբ որպես խափանման միջոց կիրառված կալանավորման ժամկետը երկարացնելու միջնորդությունը քննության առնելու մասին Լոռու մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2021 թվականի հոկտեմբերի 10-ի որոշումը բեկանվել է, և մեղադրյալ Արմեն Արամայիսի Բաղայանին կալանքի տակ պահելու ժամկետը երկարացնելու վերաբերյալ ՀՀ քննչական կոմիտեի Լոռու մարզային քննչական վարչության Թումանյանի քննչական բաժնի պետ Յու.Բաղդասարյանի միջնորդությունը մերժվել է: Մեղադրյալ Արմեն Արամայիսի Բաղայանի նկատմամբ որպես խափանման միջոց ընտրված կալանավորումը վերացվել է, և վերջինս ազատվել է կալանքից: Արդյունքում Հայցվորի

կողմից Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացվել 240.000 ՀՀ դրամ գումարի բռնագանձման պահանջ՝ որպես անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի խախտման հետևանքով կրած ոչ նյութական վնասի հատուցում:

8. Հղում կատարելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 25-րդ հոդվածի 3.1-ին մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 8-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հանձնել է Հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով ներկայացված պահանջն առնչվում է պետության գույքային շահերի պաշտպանությանը, իսկ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերը ենթակա են քննության հակակոռուպցիոն դատարանում:

9. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին մասին՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 21-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով, որ տվյալ գործով հայցի առարկան պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությունը չէ, ինչպես նաև Հայցվորն իրավասու չէ և չի հանդիսանում շահագրգիռ անձ՝ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայց ներկայացնելու համար³:

Վճռաբեկ դատարանի նախագահի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

10. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի նախագահի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավոր է արդյոք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հերևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԳ/0045/02/22 (ԵԳ/10959/02/22)*

¹ Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 1, թերթեր 2-8, 16-25:
² Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 1, թերթ 74:
³ Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 2, թերթեր 3-5:

քաղաքացիական գործն ըստ հայցի Արմեն Բաղայանի ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության՝ ի դեմս ՀՀ Ֆինանսների նախարարության՝ անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի խախտման հետևանքով կրած ոչ նյութական վնասի հարուցման պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

11. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ «Մասնագիտացված դատարաններն են՝ (...) հակակոռուպցիոն դատարանը»:

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (...) քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (այսուհետը՝ հակակոռուպցիոն քաղաքացիական գործեր)»:

12. Սույն որոշման նախորդ կետում վկայակոչված իրավական նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերն են՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Նշվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանն է վերապահել ոչ թե այն գործերը, որոնք **առնչվում են պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին**, այլ այն հայցերով գործերը, որոնք **ուղղված են այդ շահերի պաշտպանությանը**: Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավագործությունը սահմանափակված է **պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ: Հարկ է նաև նշել, որ այս մոտեցումը բխում է 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունման հիմնավորումներից, համաձայն որոնց, օրենսդիրը

հակակոռուպցիոն դատարանին օժտել է մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով և ըստ այդմ՝ նախատեսել այդ դատարանի քննությանը ենթակա քաղաքացիաիրավական վեճերի սահմանափակ շրջանակ⁴:

13. Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- Արմեն Բադայանը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացրել հայցադիմում ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության՝ ի դեմս ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի խախտման հետևանքով կրած ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին⁵, որը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի մարտի 31-ի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ⁶,

- հղում կատարելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 25-րդ հոդվածի 3.1-ին մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 8-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հանձնել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով ներկայացված պահանջն առնչվում է պետության գույքային շահերի պաշտպանությանը, իսկ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերը ենթակա են քննության հակակոռուպցիոն դատարանում⁷,

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին մասին՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 21-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով, որ տվյալ գործով հայցի առարկան պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի

⁴ Տե՛ս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի հիմնավորումները՝ ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքէջում՝ հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draftreading_docs7/K-785_DR2.pdf

⁵ Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 2-րդ կետը:

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 8-րդ կետը:

պաշտպանությունը չէ, ինչպես նաև Հայցվորն իրավասու չէ և չի հանդիսանում շահագրգիռ անձ՝ պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայց ներկայացնելու համար⁸:

14. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 11-12-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո, հարկ է նկատել, որ սույն գործով Հայցվորը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացրել հայցադիմում ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության՝ ի դեմս ՀՀ Ֆինանսների նախարարության՝ անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի խախտման հետևանքով կրած ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին: Այսինքն՝ հայցադիմումի առարկան կազմում է Հայցվորի իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությանն ուղղված պահանջը, որը թեև կարող է նաև առնչվել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին, սակայն միտված չէ այդ շահերի պաշտպանությանը: Այլ կերպ, հայցադիմումի առարկան չի հետապնդում հանրային շահի պաշտպանության նպատակ, որն օրենսդրի կողմից նախատեսվել է որպես ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից գործերի քննության նախապայման:

Հետևաբար, ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0045/02/22 (ԵԴ/10959/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ հայցի Արմեն Բադայանի ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության՝ ի դեմս ՀՀ Ֆինանսների նախարարության՝ անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի խախտման հետևանքով կրած ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

15. Վերոգրյալի հիման վրա, գտնում եմ, որ Արմեն Բադայանի հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0045/02/22 (ԵԴ/10959/02/22) քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝

⁸ Տե՛ս սույն որոշման 9-րդ կետը:

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

թիվ ՀԿԴ/0045/02/22 (ԵԴ/10959/02/22) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի Արմեն Բաղայանի ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության՝ ի դեմս ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունքի խախտման հետևանքով կրած ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ